

MAGYAR NÉP

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

három hónapra 10 pengő, félévre 5 pengő.

Egyes száma ára 34 fillér.

Lapfelajánló:

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI
MOZTÉZET RESZVÉNYTÁRSASÁG

Megjelenik minden szombaton,

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Kolozsvár, Brassai-utca 7. szám.

Telefon: 19-87.

HADPARANCS!

Magyarország Főméltóságú Kormányzója az alábbi hadparancsot bocsátotta ki:

Honvédek! Magyar Katonák!

A háború végső kifejlődéséhez közeledik és döntő szakaszához jutott. Elsősorban a magyar sors szempontjából, mert az ellenség itt áll egészen a határaink közelében. Most tehát ismét hazánk közvetlen védelméről van szó. Erre gondoljon mindenki, amidőn az I. hadsereg apái nyomdokán elindul a Kárpátokon át galiciai területre, ahol 1914-1918-ban oly sok dicső csatában tündökölték a magyar legyverek. E harcban természetesen nincs vissza, csak előre!

Elvárom, hogy mindenki megtegye kötelességét és méltók legyetek a hős elődökhöz. Fájdalmasan érint, hogy a nehéz órákban nem lehetek magam közöttetek. Gondom lesz azonban arra, hogy itthon a lehetőség legvégső határáig gondoskodás történi azokról, akik hozzátok a legközelebb állnak.

Eppógy, mint az első világháborúban, most sem állunk egyedül. Ma is ugyanazzal a német hadsereggel harcolunk vállalva, amely 1914-től 1918-ig becsületes szövetségi hűséggel állott mellettünk és amellyel elövéihetetlenül ebben a háborúban is végleg megpecsételt bajtársi szálak fűznek bennünket össze.

Mindent el kell követnünk, hogy ebből a szörnyű viharból — amelyben nemcsak hazánkat, hanem az egész emberiséget, kultúráját és civilizációját védjük, — győzedelmesen kerüljünk ki.

Kelt Budapesten, 1944. évi április hó 15-ik napján.

HORTHY s. k.
CSATAY s. k.

HETI JEGYZETEK

Irja: (d. i.)

Az első jelentések után újabbak

érkeznek a harcterekről s beszámolnak a magyar honvéd harcáról. Elismerő szavakkal emlékeznek meg a táborok hős főinok megváltásáról, akik nem egyszer súlyos helyzetben, kedvezőtlen körülmények között álltak meg a sarat és szeretek újabb győzelmet az új Európáért küzdő feleknek. Az egyéni bátorság, a személyes elszántság és a háborús célok kitűnő ismerete kell ahhoz, hogy a vérszelekedet megértelődjön s világítsa a további hadtudallalkozások útját. A magyar honvédek nem kellett különösen felkészülten léleken az új harcokra. A hősiesség, a biza-szent határainak védelme olyan örökös, ősi tulajdonsága, hogy csak eltakarni lehet ennek a lángjút, de eloltani soha. Bármilyen színezésű csoportok munkálkodtak is hosszú időn át, hogy elfojtsák ezt a tüzet s bebeszéljék a magyarságnak, hogy legszebb a kuckóban heverésze várnai, amíg összeomlik feje fölött a világ, bármilyen szép szavakkal akarták elfeledtetni az ősök vérszelekedetét, a tűz tovább égett s csak alkalomra várt, hogy felloboghasson, messzire hirdető, fényes lánggal. A magyar nép egészséges ösztöne, a veszély elleni védekezés biztos szándéka vezeti ma honvédeinket, akiknek minden lépését az Ithoniak imája követi. Ez a szövetkezés pedig, a hozzáértő való világség és az Isten segítségének állandó kérése, nem lesz eredménytelen.

* A hétélező kaláká megseerezése

elkezdődött. Háromszék és Csik vármegyében már munkába állnak a székelyek, hogy a megfogytakozott emberi és állati erőt közös összefogással pótolják. Hatalmas, egységes kalákában dolgoznak az emberek a földeken és egységes irányítás mellett ez a kaláká fogja megteremteni a feltételeket az ide normális termés eléréséhez. Enélkül a hiányzó erőt nem lehetett volna

pótolni s ha a kaláká, az egymáson való segítés, az összefogás eszméje is nem érne szintén ősidőktől fogva a magyar népben, talán sikereiben is szegényebbnék ígérnék az új mozgalom. Így azonban megmunkálták a földeket s pótolják a hadbavonult erőt, hogy a termés meg ne álljon s a kengérmag a következő időkben is ott álljon örök segítségül és biztatásul a magyar nép és a honvéd mellett. A kalákára szokott székely falvaokban szinte magától értetődő volt a közös munka vállalása. Azokon a vidékeken pedig, ahol a kaláká nem ősi szokás, hanem a közös munkára szervezett intézmények, a szövetkezetek és más összefogások honosították meg a gondolatát, éppen így beállnak a nagy munkába. Mert tudják, hogy ennek a mai kalákának mindennél nagyobb és szentebb célja van: az ország megvédése az idegen támadástól és nemzeti életünk megővése a teljes pusztulástól. Öntudatos a magyar s ha keveset beszél is, személtárába tanuskodik arról, hogy egy pillanat alatt tetté érlelődött benne az elhatározás és az akarat már kész munkában valóval meg.

*

A magyar munkás egy ideig a szidőeresztésű

szociáldemokrácia hálójában vergődött, ott vette megtalálni igazát és emberi jölétét, pedig csak közönséges politikai eszköznek használták fel abban a gonosz munkában, amit az ország elárulására folytattak. Ma, az új Magyarországon, amely a megújulás, a szociális igazság és jólét elveit igazsággal megvalósítani komoly és erőteljes rendszabványokkal, a cselekedés terére lépett és felvilágosította a munkásságot, megmeneti őket a nemzet számára. Nem nemzetközi, szidőeresztésű pártban, idegen érdekeket fog támogatni tehát a magyar nemzet fontos rétege, az ipari és mezőgazdasági munkás, hanem a saját fajtájának hasznát szolgálja. A kormány részéről felülről tett intéke-

dések mellett a társadalmunknak, valamint a munkásoknak, más embereknek a segítségére kell ehhez nek egyik példája az, amiről egyelőre hír értesít. Eszerint Marosvásárhelyt az Erdélyre áti Hangya-tiszolónak egyesítési anyagi támogatással a szociális gondoskodás, összefogás céljaira s a közpárti ipartelepek mintegy kétszáz munkását a mult héttől kezdve már egyenlőtlen ebédrel látja. A tisztviselők és munkások között már nincs meg a régi különbség, amelynek a választásait nem herombolták volna, hanem megmegerősítették a szociális vezetők. Lám, nem kell sem a szidő szellem bálódlati politika kihasználása munkásságnak ahhoz, hogy tisztviselők és a munkások megtalálják egymást azon a közös kapcsolaton, hogy mind a két rész magyar!

Érdekes kísérlet folytatott

a szőlőmeggel Martján, ahol mult évben pamut-termesztés kezdtek foglalkozni. Tudják, hogy a pamut, amelyből fontos ruházati anyagi orvosi köző-cikkék készülnek, nével nélkül tengerentúli föld. Elérkezett hazánkba. A háborús időben tehát nagyon fontos volt meghonosítani nálunk is a pamut cserjék, amely igaz, hogy különleges állapotát és meleg éghajlatot kíván, de nem azért találékony a magyar ember, hogy meg ne próbálja a lehetetlent is. A tavalyi kísérlet során a melegágyi palántákat meg közepén ültették ki és kétszer kapálás után júliusban már virgortak a cserjék. Október 20-án tartott a gyűjtés és minden egy-cserje 20-30 pamutgubót adott. 530 népszerűségi kísérleti területre tehát 155 kilo pamut termelt. Ha egy holdon átlag 480 kilo nyers pamutra lehet számlálni, amiből 150 kilo tisztított gyapot nyerhető. Az idén már tíz holdon folytatja a kísérletet s valószínű, hogy másfélszeres tisztá pamuttermést nem is fog elmaradni. Elsősorban az ország déli részében lehet kísérletet a gyapjútermelés, a többi területek éghajlata nem kedvez délszaki cserje növekedésének.

A Magyar Megújulás Pártjának felhívása a székelyekhez

Magyar Megújulás Pártjának országos központja „SZÉKELY TESTREIMTI” megszólítással röpiratban fordult a székelyekhez s azokra a kérdésekre nyújt tájékoztatást, amelyek legelőször a SZÉKELYSÉGET érdeklik. Magyarajzra a röpirat: **MŰRÖL VAN NAPJAINKBAN SZÓ, A TÖRTÉNET AZ UTÓBBI HETEKEN, MI LESZ VELÜNK, MIT KARNAK A NÉMETEK?** Az első világháború dicsőséges harcain után fellélen ZSIDOK és forradalmi LAZIKÖK főnkreteltek az ország népének létét és a 82-es baka, meg a 24-es invázió azt hallhatta az esztét vesztet hadügymintaszertől, hogy „NEM KAROK TÖBBÉ KATONÁT LÁT-” A KÁROLYI-kormány és KUN-za zsidó kommunista uraima ki-ötötte a székelység kezéből a fegy-ert, nehogy megvédhesse hazáját, ZERT KERÜLT A SZÉKELYPÖLD EGEN URALOM ALÁ ÉS SZEN-EDETT HUSZONKÉT KERESVES SZTENDŐN AT.

A csónka ország kormányai keres-ke a felszabadítás lehetőségét, en-ek érdekében propagandahadjáratot idtoltak az angolok és amerikaiok elé, de ez esupán JÁMBOR ALMO-POZAS volt, mert a rabtság tovább értelt. A magyar külpolitika csak akkor tudott eredményt elérni, amikor HITLER Németországa és MUS-OLINI Olaszországa erős lett és elléphetett a békerendések ellen.

Ez országok szövetségi segítségével került vissza először a FELVIDEK, utána 3 évre pedig a SZÉKELY PÖLD.

Emlékeztet a röpirat arra a testi-lelki felszabadulásra, amely azokat a diadalmas napokat követte és rámutat arra, hogy a felszabadulás óta el-múlt három esztendő nem hozott a székelyeknek földi paradicsomot. Nem a székelység külön sorsáról van szó, hanem az egész országról és bármilyen nehéz idők jelent a háború-ot, az igazság az, hogy a székelyek felszabadulásukat ennek a háborúnak köszönhetik. A szövetséges népek élet-halálharcban védik önmagukat és egész Európát. A SZÉKELYSÉGNEK IS SEGÍTSÉGERE VANNAK ABBAN, HOGY A BOLSEVISTÁK NE ŰT-HESSÉK LE A TEMPLOMRÓL A KERESZTET VAGY A CSILLAGOT ÉS NE HURCOLJÁK EL A SZÉKELY GYERMEKEKET SZIBÉRIÁBA.

Hiába ságják ZSIDÓ ÉS VÖRÖS SÜPREDÉKEK, hogy a németek meg akarják hódítani és ki akarják fosztani Magyarországot. Nem a németek-től kell félni, AKIK CSAK SÉTENI AKARNAK RAJTUNK A BOLSEVIZ-MUS ELLENI HARCBAN. Magyar-országban majdnem egymillió olyan ember él, aki magyarul beszél, de letele idegen: a ZSIDOK ezek és a hozzájuk szegődött álmagyarok, akik az ellenállás gerincét el akarják ropantani és az országra újból rá akar-nak ülni. Olyan terveket készítettek,

amelyek — ha valóra váltak volna — nyomukban az egész országban polgárháború, fellodulás és bolseviz-partizán-uralom következett volna. A fiatal német katonák nem pusztulást, hanem BIZTONSÁGOT jelentenek minden becsületes magyar ember szá-mára.

Az új kormány olyan férfiakból áll, akik tisztában vannak a veszedelem-ek, de tudják azt is, hogy a magyar népnek MILLIÓ SEBE VAN és gyó-gyításra szorul. A kormány leül a gyáván sítétkben megbávoukat, a hazu-dozókat és a zavaros úhírek terjesz-tőt, ÖSSZESZEDI A MAGYAR NÉP, MINDEN EREJÉT, hogy a dicső né-met seregek segítségével megvéhdess-ük hazánkat, fajtánkat és nemzeti önállóságunkat. RETTENTŐEN NEH-EZ AZ ORSZÁG BELYUZETE, BORZASZTÓ NAGY A REÁNK LE-SZELKEDŐ VESZEDELEM, FIGYEL-JEN FEL A SZÉKELYSÉG ARA, HOGY KIRE HALLGAT ÉS NE IN-DULJON AZ ARULOK SZAVA UTÁN, A Magyar Megújulás Pártja nem felelős az ELŐBBI KORMÁNY HIBÁÉRT. Az első dolog nem a bü-nösök keresése, hanem az, hogy MIN-DEN MAGYAR ÉS SZÉKELY KE-MENY FIGYELEMMEL ÉS EL-SZÁNTSÁGGAL ÁLLJON BE A SOR-BA ÉS VÁLLALJA A KEMÉNY HAR-COT, AMELYBŐL, HA ELBU-KUNK, NINCS TÖBBÉ FELTÁMA-DÁS.

Gömbös szelleme

Március 19-én történelmi fordulat következett be Magyarország életé-ben. Sztojaj Döme kormányza vissza-térést jelent a fájvédő gömbösi politi-kához. Gömbös Gyula legadandóbb hírel találtak most egymásra és fog-tak kezét újból, hogy hazánk és a magyar nép érdekében végezhajtsák azokat az intézkedéseket, melyek el-engedhetetlenek ahhoz, hogy Magyar-ország hatátságosan résztvehessen az európai népeknek a bolsevizmus elleni hatalmas élet-halálharcában. A ma-gyar látnok, Gömbös Gyula szelleme örökdiók most a Dnyeszternél hareoló magyar honvéd küzdő alakjai fölött. Magyar föld szállta azt a férfit, aki Európában az első között volt, aki felismerték a keleti szteppék szláv megszállottságát és a bolsevista vesze-delmet. Európát leszerelték a „győz-tes” hatalmak Trianonban, Versailles-ben és Neuillyben, de ugyanakkor ha-zánk határától csak néhány száz kilométerre keletre a keleti despo-

tizmus húszmillió hadsereget szerelt fel, hogy alkalomadtán a biztos győ-zelem reményével rohazza meg és hajhassa véres igájába a fegyvertel-len európai népeket. Gömbös Gyula már 1921-ben hirdette: „A vörös ves-zedelemmel szemben egész Európá-nk fegyverbe kellene lépnie, győ-zőre és legyőzöttre való tekintet nél-kül. Moszkvát és Szentpétervárt, a bolseviszták két főfészékét el kellene foglalniuk, ha tartós békét akar-nak...” De ki hallotta azokban az időkben az Ő intését? Gömbös a ha-záját feltő magyar ember aggodásá-val tudta, hogy a Trianonban a győz-tes hatalmak által nagylelkűen enged-élyezett harmincöt ezer főnyi zsol-dos katonaság a Csonkaházát még ki-selbb támadástól sem képes megvé-deni. „Zsoldos hadsereg? — kiáltja. — Irítózom még a fogalmától is, nem nekikim való, magyaroknak. Idegen támadomány.” A Szovjet-nyelgorszá-gi támadása idején néhány nappal a

varsói offenzíva előtt Gömbös szor-galmazására a keleti és legyőzött Ma-gyarország is hadianyagot szállít a lengyeleknek, hogy Pilszdzky mar-sal” megvívhasa a vizsdati csatát, kivívhasa Lengyelország függetten-ségét és rövid időre Európa nyugal-mát is biztosítvasa.

A nemzeti társadalomnak most az a kötelessége, hogy kövesse az új magyar kormány parancsait, kövesse nagy Gömbös Gyula útmutatásait. A bolsevista Szovjetoroszországot itt ko-poglat Európa kapuinál, mi nem biz-hatunk másban, csak saját erőnkben és szövetségeseink kiállásában. Jaj annak, aki gyengének bizonyul. A tettek ideje következik. Tízta hazu-síggal kell felmérni a körülménye-ket. A magyarság szent szabadság-harc az, minden erőnköt tömöríte-nünk kell a vörös sátságos elleni vé-dekezésben. Ebben az élet-halálkü-z-delemben győznünk kell, mert kü-lönbön végleg elbukunk és megse-misülünk.

Százegy éves Erdély legrégibb időjárás-vizsgáló állomása

Régi gyulafehérvári tudományos világ s a régi „csillagász-kanonokok” emléke

Fal, néhány régi ráccsal; Mátyás-korabeli klarisszazárda maradványai. Az épületben, ahonnan hajdan száműztek minden földi hiúságot, utóbb rengeteg kincset halmoztak fel. Aranyat és ezüstöt. Valamikor ez volt az erdélyi pénzverő. S a havas úton, az ősi székesegyház előtt valami régi-szép részletre figyelmeztetnek. Fenn a főtemplom oromzatán kőbefelegyített oroslán, Bikát győz le. És három csodás állatfej. Háromszögbe úgy egymáshoz rakva, hogy minden fejen két-két fül, összesen azonban mégis csak három fül van. Kőbe örökített ősi hit valami megkapó misztikum. ... Benn, a püspöki palota udvarán, a falon napóra. Ilyet látnunk a székesegyház falán is: éppen a kívülről feltűnő falépeső mellett. Valamikor erők lélőközödött a harangozó. S a gyulafehérvári várban egybeült is van még napóra.

Régi kővek, beszédes emlékek mindenütt. Mindig más és más, ami megragadja a figyelmet. Ez Gyulafehérvár, valahányszor látjuk. Régi kővek: megingathatlan tanui múlt magyar századoknak. Mozdulatlanágukban szívet megindítók Regezőjövétől emlékek vannak itt, ahol vagy háromszáz országgyűlést tartottak, ahol fejedelemeket iktattak be. Ragyogó ünnepségek... Szinte látjuk, hogy benepesül minden. Ősi történetről és ősi hitről szólnak a napórák, a kővek meg ragyogó emlékekről, régi tudományosságól.

A Majláth-líceumban éppen ünnepi áangulat honol. Vasárnap van. Másnap kezdődik a vakáció után újra a tanítás... Mindenfelől útnak eredtek a diákok. Messzi erdélyi tájakon át hozta őket a vonat. Vasárnap reggel a Majláth-gimnázium minden tanulója együtt volt. Egy sem hiányzott.

Az ünnepi öröm napján is, a megszokott időben, az óramű pontosságával jelent meg a gimnázium udvarán Magyarosi József tanár kedves műszereinél. Az udvaron galambduccsok, vagy magasra nyújtott méhkas – így látjuk az első pillanatra, de kiderül, hogy meteorológiai intézet van itt műszereivel, esőmérővel, hő-

mérőekkel. Erdély legrégibb meteorológiai intézete a gyulafehérvári Majláth-líceumban lett otthonra s az iskola tulajdona.

Az iskolai szertárban találjuk Magyarosi Józsefet, a természettan és mennyiségtan tanárát. Kísérleti gépek és újra gépek, tudományos szerek. Már a légkör is különös és minden lány külön kelt kíváncsiságot, érdeklődést. Itt aztán mindent megtanulhat a diák. Evszázados tudomány hagyományok levegője kap meg. A szertár tudós öre régi, ragyogó elmékről szól, kezdeményezőkről,

erdélyi nagy tudósokról. Az intézetről, amelyben Erdélyben először szegtek tudományos észleleteket időjárásról. Még „csillagász-kanonkokról” is beszél.

Csillagász kanonokok! Valamikülön káptalani stallumot töltött be itt. Tudós tanár, szakzerény kelt csillagász volt megannyi. Híszintéző működött a várban a Bathyázi püspök alapította hírneves intézet Erdély első csillagvizsgálója!

Csodáztán méltó, tisztelettel p rancsoló, régi tudományos világ emléke áted...

Az erdélyi tudomány ereklyéi

Itt vitt útnak tovább Erdély első csillagvizsgálójába. Méltán büszke rá a gyulafehérvári egyházmegye. A „Bathyanianum” vagy „Bathyanium” hatalmas könyvtárából, a hadirab-szabaitó trinitáriusok egykori templomából Jellmann Gyula kanonok, a nagyszabású intézmény igazgatója vezet a régi, híres csillagvizsgálóba, a templom tetőjére épített magas traktusra. Csigatormájú vasgrádicson kopog végig a cipőnk feljebb, egyre feljebb. Es egyszer egy terembe érünk. Ajtajában akaratlanul megállunk: megéj, amit itt látunk. Régi mércekes szerint most kétszáz tizenhat lábbal vagyunk magasabban a város szintjénél. Mélyen alattunk a vár csillagbástyái. Idebenn egypár híres csillagász képe a falra festve. A terem közepén emelvényen

méteres sárgaréz táveső, amely magasba kélmel. Fenn s a tetőzettszindellyel fedett nyitott hosszú b vágás. A régi csillagász láncos szerkezetrel meglyította a tetőt, odaült teleszkóp elé s aztán fűrkesző szemmel nézett Erdély csillagjai közelé.

Nézet és látott sok tiltakozos dolgot. Vajjon olvasott-e a jövendőről is, csillagokban? Mirolnak is, késő utódookról, akik most megilletődve odaadó csodálattal nézzük az alkotást.

A régi műszereket, az erdélyi tudományosság és valóságos ereklyéit. másik távesövet, arrébb, amelyen itt-ott ma is gyönyörködnek a Szaturnusz holdjaiban, az óriási kvadráns meg a többi. A sarokban egy kicsin asztalka mellett a csillagász iródeákijegyzete tollbamondásra az észleleteket Széles lámpaellenző előtte, ne

hogy zavaro fényugrás törjön a tudótávesővei elé... Fenn a mennyezetén hatalmas szélrózsa. Most csak a régi iródeák kellene ide, meg s táveső mellé a csillagász-kanonok; s bizvas a legszebb régi rézkarc képe tárulni elénk elevenen.

Ezt a képet régi magyar tudósok neve szövi át aranyzúzlakkal.

Bathyanyn Ignác gróf, Erdély egykori tudós püspöke alapította ezt maga korában nagyszerű alkotást, az első erdélyi csillagvizsgálót. Fel akarta támasztani Gyulafehérvárt azelőtt kultúranyagát. Alkotásához alaposan képzett csillagászt keresett. S hogy ilyen nem akadt, maga képezte

Gondoljon honvéd hozzá-
tartozójára s rendelje meg
számára a

MAGYAR NÉPET

A MAGYAR NÉPET

akár a laktanyába, akár
a fronta elküldjük neki

„Járvány táborok” — a legfélelmetesebb hadvezér

Ez a hadvezér ugyancsak érezte mostanában erejét a hadviselő felekkel. Nápolyt, az angolok egyik olaszországi főtámaszpontját le kellett zárni a katonaság elől, mert a város járványfészekké változott. Az arcvonalakról hazatérő szabadságos katonáknak útközben nagy vargabetűt kell leírniok, hogy elkerüljék a „járványzárlat” alá vett vidékeket. Drinápolyban, mint a tudósítások jelentették, olyan veszedelmes pestisjárvány dühög, hogy Bulgáriában a Törökországból, Drinápoly felől érkező utasokat, a határon vesztgázr alá vetik. A délszendes-óceáni szigeteken és Búrmaniában az angolország több halottát vesztene a járványok miatt, mint a fegyverek győztlőt.

Nem ez az első eset, hogy a fegyverek zabaja a bacillusok és járványkeltő élősködők beleszól. Amióta csak háború dúl a világon, a hadvezéreknek mindig számolniuk kell a járványokkal.

Győzedelmesnek induló hadjáratok omlottak össze, csak azért, mert „Járvány táborok” áthúta a legnagyobb haditerveket. Az első ismert esetek egyike Kr. e. 241-ben történt, amikor Hamilkár karthágói hadvezér Szeliában egyik várost a másik után hódította meg, amikor Siracusa alá érkezvén, seregében pestis tört ki. A járvány annyira meggyengítette és széttűzlesztette a csapatokat, a város védői könnyen megfutamították. A középkori hadjáratoknak is az utolsó keresztens hadseregben kitört nagy járvány vetett véget. Még több középkori példa igazolhatná, milyen döntő erővel avatkoztak a járványtenyésztő csárák a háborúba. Az újkor fejlettebb orvostudománya sem tudta megakadályozni, hogy nagyobb hadjáratok során fel-feltesse fejét a járványok túzeve. Napoleon híres félmillió „Grande Armée”-je, a moszkvai visszavonulása kezdetekor 30.000 emberre, majd két héttel később 20.000 főre olvadt. A katonák jórésze nem harc események során pusztult el, hanem kiütéses tifusz, vérhas, járványos tüdőgyulladás és egyéb ragályos áldozatán esett. Az 1809-ben egy Antwerpennél partraszállt 40.000 főnyi angol előzőlő hadsereg pár hét alatt több ezer halottal vesztett a sehelhetorkolati mocsarak maláriás gözében, úgy hogy vissza kellett vonulnia. Ezt a büszke hadat a szó szoros értelmében a malária verte meg. Minden nyolc katona kö-

zül, aki visszajutott az angol partokra, hét súlyos beteg lenni viszont hazáját.

Az első világháborúban azonban az orvostudomány már annyira előretört, hogy némely esetben hátrálásra kényszerítette „Járvány táborokot”. Még sem tudta az akkor legelterjedtebb fertőző baji, az *influenza* megakadályozni. E mellett még más járványokkal is meggyűlölt a bajuk a küzdő csapatoknak, kivált a Közel-Keleten. A Dardanellák elleni

A második arcvonal

színhelyének megválasztásában alighanem szintén „Járvány táborok” lesz a döntő szó. Egyesek ugyanis az sürgetik, hogy a Balkán tégyék a második front csataterét, abban a feltevésben, hogy ott az európai német ellenállás legyengébb pontja. Hanem a katonai szakértők emlékeznek arra, hogy a balkáni hadszíntérrel a szövetségesek már az első világháború folyamán gyászos tapasztalatokat szereztek. Ez a vidék veszedelmes maláriafészek és egykorú angol haditudósítások szerint „nem a központi hatalmak jelentették itt az igazi ellenfelet, hanem a malária és ezt sohasem tudtuk végképp legyőzni”. 1914–18-ban, a balkáni hadjáratban a szövetséges és társult hatalmaknak annyi katonája veszett el maláriában, mint amennyi elesett és a harc képtelenné betegedettek száma több, mint kétszeresen multa felül a sebesültekét.

A mostani világháborúban főként a forróévi tájakon harcoló csapatok küzdelmeit zavarják a járványok. Számszerű adatok persze most még hiányzanak: annyit mindenesetre tudunk, hogy például a nyolcadik angol hadseregben kiütéses tifusz, vérhas és kolera pusztított. Mindamelllett a tudományos haladás most már egyre erősödő hatalommal fekezi a járványokat. A védekezés módja elsősorban a megelőzés: meggátolni a járvány kiterjedését. A legfontosabb fegyverek hozzá az újonnan feltalált oltóanyagok és a rendszeres védőoltások. A már kitört járványokat erőlyes hatóságú intézkedésekkel szorítják korlátok közé. Korlátozzák a közlekedést a járványfészek területekkel, megtűtik a katonáknak és polgári személyeknek, hogy patakokból, folyókból, kutakból forralatlan vizet igyanak; ahol szükséges vesztgázrakat léte-

szövetségre támadás nem annyira heves török ellenálláson hihető meg, hanem egy futótűz módjára terjedő vérhaszerű járványon, mely szinte megbéntotta az ostromlókat. 1918-ban Allenby angol tábornok kénytelen volt szriai hadjáratát egyszerűen abbahagyni, mert csapatai az influenza meg a malária harc képtelenné tette. Az angol seregcseréje azonban, a törökök irában sem volt másképp, így a hezt nem járt rájuk néve komoly katonai következményekkel. Az angolok mezoportámiai hadjáratában hivatalos adatok szerint, 14.814 tonna esett el és 12.807 halt meg járványokból.

sítenek; fertőzésre gyanús személyeket alaposan fertőtlenítenek; meggyelés alatt tartanak — és így tovább. De a mai ember mindezt nem elégszik meg, hanem új merész stratégiába fog: támadó hadjárat indít „Járvány táborok” ellen! Vegyszeti tudomány hatalmas fegyverekkel ajándékozta meg erre célra: ezek a legújabban felfedezett csodálatos erejű gyógyszerek, melyek akárhányzor villámszerű gyósságos gyógyítanak meg egy-egy reménytelennek látszó kórosatot. Közéjük tartoznak az úgynevezett szulfanilamidok (Prontosil, Ultrasepty stb.). Bámolatok sikerrel hatna gennyess, gyulladásoos fertőző bajjal influenza, agyhártyalob a hasonló járványserűen terjedő betegsége ellen.

Mind ezek alapján talán remélhetjük, hogy a „járványok újkora” talán mégsem érdekli el és ezzel az új világéges a nélkül fog elmúlni, hogy a gránátok és bombák pusztítási a járványok pusztítsa tetőzse be.

**Tanít
Tudóait
Tájékoztat
Szórákószait hoz**

minden héten
évi 10 pengőért a

MAGYAR NÉP

Ítsük a légitámadások áldozatait!

gyetlen, ellenséges támadások Budapestet. A gyilkos bombahullások pillanatok alatt ezrek válhattak hátrahagyottá, árthatlan és dűcsés katonák, munkások és polgárok, özvegyek, gyermekek és csecsemők. Meghalt hősiességük. A sok életmentésnek sérült és áldozatok száma mindennél nagyobb. Kis esztendő hátrahagyottak váltak romokká, kórházi épületekromjai temettek maguk alá beteg gyermekeket, magyar élet és egészség vagyon semmisült meg a dűcsés és borzalom perceiben. A magyar főváros népe büszke elhárítással viselte a szörnyű megpróbáltatást.

Érték irjuk történelmünkbe ezeket a szörnyű, szomorú eseményeket, hogy pusztulásnak látlan sem rendült meg a magyarságnak jövőbe vetett hit és helyatlanság és minden tisztaság, magyar ember hajlama arra, hogy szelvényre figyelmesebbé és kötelességre figyelmeztelje a szelvényt, hogy segyemünk kell az adalmat, akik a legfőbb veszítettek azok, akik a legnagyobb áldozatot hozták a házárt. Az egyén érdek, az önző gondolat fölött álló magyar parancs az, hogy segítsünk ahogyan csak segíteni tudunk. A nemzeti erének, magyarságunknak próbátétele, hogy hajlék nélkül ne hagyjuk a hátrahagyottakat, életlen és ruházattal a kőkötőket és didergőket és akik a törjük, hogy akár egyetlen magyar ember is földönfutóvá legyen. Az arra hivatott hatóságai tényezők az egész országon azonnal megindították a mentést, a segíts és a támogatásunkáját, de a hivatalos és intézményes segítséget sokszor felülmúlhatja az önkéntes tettekben megnyilvánuló eredmény. A pusztító támadás óráiban sokakat művelt ez az érzés. Amikor a lakosság önkéntes elhatározásból szelvényt, mentéssel, épen maradt ajlékának felajánlásával, a hátrahagyottak befogadásával, sokszor egyetlen szelvényének és utolsó darab kenyérének megosztásával adta példáját annak, hogy a veszély nehéz órájában hogyan viselkedik a magyar.

A fragikusan sújtott városrészek lakosságának magatartása elkötelezi az egész magyar népet. Ibsoriban azokat, akiknek életét és agyonát a támadás ezáltal megemelte és mert a hivatalos segítségnek a hatóságok megfizetett munkája ellenére is korlátai vannak és a veszedelem mindnyájunkra egyformán leselkedik, mindenkinek adakoznia kell, hiszen ezzel ömagunkért, családjunkért és hozzátartozóink meg-

mentéséért hozunk áldozatot. Szükségünk van tehát a jobbmódnak tizezreire, de szükség van a szerényebb sorsúkat filléreire is, amelyek ha vékonyabb, csekély összegből adódnak is, milliókat jelentenek akkor, ha magyar véreink életét és megmaradását kell biztosítani. A légitámadás áldozatainak megsegítésére indított mozgalom a napokban a hírlapok és a rádió útján fog tájékoztatást nyújtani a gyűjtés eredményeiről. Addig is mindenki igyekezzék adományát a 151.006. számú postatakarék-pénztári esekszámán befizetni.

Kívánatos, hogy keretein belül minden hazafias szervezet sűrűsben szervezze meg a gyűjtőakciót és be nem várva a további intézkedéseket, az összegyűjtött összeget a fenti esekszámára küldje be. A zsidóság részvételére az akció igényt nem tart, mert a zsidóság vagyoni helyzetét érintő minden kérdésben kormányrendelettel fognak a nemzet céljainak megfelelő módon intézkedni. Mindenki teljesítse magyar kötelességét és anyagi erejéhez mérten legnagyobbat adományával igazolja és bizonyítsa hazafias becsületét!

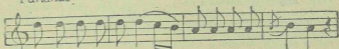
Magyar vagy?

Add esendőrkére a rémhírteljesítőket!

Nyíltan, vagy titokban, de minden községben akad zsidó, akinek a háza valóságos forrása a rémhírtelnek. Hol nagy orosz győzelmekről, angol dűcsőségről, hol jönnek letlő rémségékről keltenek híreket. Mindig a jólétsétség látszatát keltik s megzavarják a békes munkát. Jelentéseket kapunk egyes községekből, hogy az öntudatos szelvények egyszerűen esendőrkére adták a rémhírteljesítőket. Mindenütt ezt a példát kell követni. Nem térheti egyetlen magyar sem, hogy hazájának békéjét és fejlődését a nemzetközi zsidóság, az istentelenek győzelméért imádkozó London, vagy maga a vörös hóhérok országa közöttünk élő szellemi megbízottal megzavarják, vagy veszeljessék!

NÉPÜNK SZELLEMI KINCSEI MINDEN HÉTEN EGY NÉPDALT!

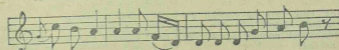
Parlando. Eddig való...

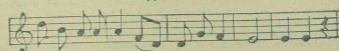
Eddig való dolgom a tavaszi szántás

Kerlek-be, rétekbe füvel leka-szálás;

Immár ökröm hejjen lovam a nye-reg-be,

Szijos-lo rom hejjen kantárszár kezem-be.

- Eljött már az a nap, melyben kell indúlni, Hazától, hazától bus szívet távozni, Kedves szüléimről sirva elbúcsúzni, Kedves hilestársam árván itt kell hagyni.

LÉLEKHARANG

Írta: IVÁNI ZOLTÁN

— Az ember, amint Szeredából hazakértezt a kifogta a szekérből két pengelébű telékéjét, be sem ment a házba. Kódot vetett az állatoknak, ... azonnal indult is kifelé. Onnan kiáltozott vissza, hogy odabent meghallják: — Mínyá visszajöök!

Ment a főúton. Egyszeresen a szövetkezet irányába. Hogy onnan octán az előgázánál letérjen balra, ahol a szakállas pap lakik.

A falubéliek, akikkel találkozott, most otlog hallhatónak köszöntötték: — Adjon Isten, Bálint szomszéd.

Aztán feleletet sem várva, meggyorsították a lépést vagy eltűntek a kapualjban. Mert hiába, ha valakinek nagy bánata van, nem illik ilyenkor zavarogni.

Amikor az útról lefordult, messziről megpillantotta a hogyna-telejű, vaskötő fehérre mázolt templomát s előtte a kertben a harangozót. Aki éppen palántákat ültetett a vöröggyűsokba.

A kertajtánál megállott. Csak úgy kiülről szólótt át:

— Vaszi! tel Gyere ki egy kicsit... Valami szavam vána.

Az öreg harangozó úgy tett, mintha nem hallaná. Jól tudta, mi jártaiban van; miért keresik. Csak újabb hívásra hagyta abba a munkát s immelánnal kismofordult az utcára.

— Vaszi. Erigy jelentés bé a papodnak, hogy meghalt a leánykám s holnap harangozni kellene. Delátán két órákor lesz a temetés.

Az csak a sapkáját forgatta a fején s nem felelt. Nem mert az ember szemé közé nézni.

— Ne felejtésd el... délután kettőkor.

— Nem lehet Ferenc úr — szólalt meg végre a harangozó.

— Nem-e? — hákkent meg az ember egyszerre. — S hát eddig mélt lehetett?

— Az csak volt. A gazdám azt mondta, hogy körlevél érkezett s ezennel nem szabad másnak harangozni. Csak nekünk.

Ferenc Bálintnak sötét lángot vetettek a szeméi.

Lehetséges lenne ez? ... A faluban igaz, egy templom van. Ez az idegen. Ők maguk a szomszéd községbe járnak istentiszteletre. De amikor felépítették, közösen meggyeztek abban, hogy legalább temetésekor mindenkinek meghúzzák a haragot. Mi-féle boldogság, amit ez az ember most itt összebeszél?

— Nekem ne harangoznátok éppen?! ... Ne tréfalj Vaszil! ... Hiszen

ez a föld, amire a templomot rakdtok, az enyém volt.

— Tudom uram, tudom. Én meg is tenném, de felek. Ó nem engedí... —

— Nem engedí? — nyomta meg a szót. — Hát nem tudod, hogy most már nem ti dirigáltok?

— Igen uram... De nincsen templomotok.

Az emberen irtózatos erővel kavartak fel az indulatok.

Hirtelen azt sem tudta, mihez kezdjen? Féltelészta ezt a félénken lapuló, tehetetlen öreget és berohanjon a pópához? Vagy rohanjon a falun végig és kiáltja ki mindenkinek, hogy mi történt?

Mert valamit tenni kell. Ezt a csúfságot, hogy leánykáját harangozó nélkül temesse el, nem hagyhatja magán száradni.

— Ithton van-e? — Bicecentti a fejével a papi lak felé.

— Nincs, elment a városba. Megrogadta a harangozót:

— Vaszil! Azt mondják te becsületes ember vagy. A háborúban még most is ott a golyó az oldaladban... Vaszi, nem hagyhatysz így! ... Megfizetem neked.

— Engedj el uram. Én nem tehetek róla — nyögözött, reszketett az öreg.

— Még most utóháza sem? ... Vaszi, ha Isten ismersz?! ...

S hogy látta, nem boldogulhat, tehetetlenül hagyottotok le a karjait.

— Hát így állunk!

A sötét, nyári esőt hozó felhők hamar estébe takarták a kis mezőségi falut. Elpihent minden. Csak valahol a kertek alján, kint a réten, a Nyárád vízének megduzzadt hullámai zavarútták a nagy némaságot.

Csend volt a házban is. Az asszony, karján a féltves Misikével, a tűzhely mellett állott. Köménymagot pirított a pálinkához, hogy a vágasztalást kívánókat megkínálhassák.

Bent, a „fiszta” szobában pedig Ferenc Bálint a leányához beszélgetett. A hét éves Juliskaéhoz, aki most a tapasztott fűdén kiterítve fekszik előtte. Megfeledkezett maga körül mindentől, ahogy hazajött. Még a koporsót sem vette le a székről... Csak nézte a leányát és beszélt hozzá.

Tulajdonképpen az ő élete s az asszonyé... az az igazi élet, ami a legényidők után következik... a félszekrúnak, ezrel a leánykával kezdődött, aki minajárt az első évben megérkezett. Így, most sok mindenre visszatérteintet, amire különben soha nem jutott volna ideje.

— Nem lesz harangozás Juliska. Híszed-e? — sugta a halott leányka felé. — A szentmártoniak meghalnak, csak az nem hallatszik időig. Most felnyitná a szeméidet, elállítnék szőggyemenben.

Keserű könnyek fojtogatták s a pillanatra keményebben szólótt:

— Ilyen temetést nem látott még világ, Juliska! ... Nekem ne harangozzanak?! ... Nekem, Ferencz Bálintnak?!

Aztán újra eszedesen folytatta:

— Akkor is jól gondoltam, Juliska. Reátok. A családóram. Amikor t a darabka földet megvettem. De ha az Isten megsegített s te is megszűntél, örömmömben felajánlottam a templomunknak... Csak hogy, nem a ténk kezdül el, hanem; ez a másik! azóta se föld, se templom, se semmi. S még sem húzzók érted a haragot!

— Pedig megérdemelnd! — sze kis idő múlva. — Hittónál is jeles volt... Valamit kéne csinálni.

Most úgy érezte, mintha a leányka arca elmosolyodna. Két meggyipőrcája megmozdult.

— „De édesapám értes meg, 'e hod legyen!”

Így mondta még a mult léten, amikor a tanítónéni kiadta a parancsot, hogy fűztere és ceruzára pénzét kérték hazafülről.

A fájtalomtól nagyot dobogott az embernek a szíve. Keze ökölbe szorult és kimonadt a szót a lánya után.

— Hát igen: kell, hogy legyen b harangozás ezen a temetésén.

De nem tudta mihez kezdjen. Utóbb Juliska mellett és gyötörte magát. Már úgy lútszólt, mellette fe megpiradni.

Egyszerre azonban tekintete a szob sarkában álló magas kályh'ra esett.

— Juliska! — kiáltotta el magát.

Felugrott a székről. Kezde a kályhát vizsgálgatni. Jó, békebeli ántótt vashálót volt annak minden darabja.

Levette a tetéjét, s utána az egyli gyűrűt emelte ki. Bicskót vett elő zsebéből, megkoppanította az oldalát.

A különös zajra az asszony is benyitott:

— Mit akar ottál Bálint?

— Majd meglátod — szólótt s hirtelen kilépett az udvarra.

Hátul a csárben lámpát gyújtott. Valahonnan a fészberből drótot kértette. Körülfonta vele gondosan a vashengert. Egy másik dróttal felkötötte a gerendára. Az erdőből jékké nyújtó lábjából való nagyfejű szeggel pedig nyelvet illesztett hozzá.

fiánap, amikor két markos legény
be kapta a Juliska koporsóját a
készsám gyászmenet kifordult az
utára — valahonnan a kert végéből
szórált egy lélekharang.

Az emberek kérdően tekintettek
emásra. Nem is sejtették, hogy bent
meszárban Bartos szomázdék Pisti-
le harangoz nagy szokátemmel.
"Soda történt? ... Vagy annál is
jobb?"

— Harang! ... Valóban harang! ...
nem az idegen templomból!

Meznek a koporsó után. Az aszoc-
kók kíváncsian sutognak, egymás-

nak adják át a hírt. A férfiak kemé-
nyen összenéznek.

Felkanyarodnak a temető oldalába,
megállnak a sír körül s a szomszéd
falu papja elkezdte mondani az imát.

A kis harang pedig bele-bele sikolt.
Egyenként számlálja ki őket. A falu
szórványait:

— Száz-öt, száz-öt-száz, öt-száz! ...

Pistike még jobban megcifrázza
odabent a faluban:

— Ezer-öt-száz, ... sok-e-zer ...

Épít-szettek temp-lo-mot!

S a titokzatos üzenet nagy elhatáro-
zással tölti el az annyiszor megpró-
bált lelkeket.

Hogyan készül a fillér?

Amíg a fémből pénz tesz — Egyetlen 1 filléres sem tűnt el
a pénzveredésben

A budapesti pénzveredésben a mun-
ások példaképei a megbízhatóság-
nak, de ezenkívül az ellenőrzést egy-
nással szemben is végzik. Minden
munkás a kikészítésre átadott anyag-
ot irás ellenében átvészi milligram-
yi súlyra és darabra. Ha végzett
munkájával, ugyanilyen alapos és
ontos lemérésre tovább adja,
ugyancsak elismervény ellenében.
Ha tehát egy ilyen átadásnál akár
a súly, vagy darabok nem egyez-
nek, az átadó elismervényben a
hiányt azonnal megállapítja és
ugyanakkor megállapítható személy
szerint az is, akinél a hiány beköt-
vetkezett.

Az első állomás

A pénzkészítés első állomása a
vésnöki műhely, ahol a pénz alakjá-
ról és kivitelezéséről készítenek ne-
gativokat, amiből a préseléshez
szükséges acélmintákat kiöntik. Ez
a munka egyike a legfontosabbak-
nak, mert itt készülnek a pénzdarab-
okon szabad szemmel alig felfedez-
hető, nagyon finom művészi kivitelű
rajzok, vagy egyéb díszítések. Termé-
szetesen ezeknek óriási jelentősé-
gük van, mert ha a pénzhamisítók
naks sikerült is a legtekélyesebb mé-
solatot valamely darabról elkészí-
teni, éppen ezeket a kis hamisíté-
seket nem sikerül nekik a jatosan
utánozni és éppen ezeknek a segítsé-
gével lehet kétségkívül megállapí-
tani, hogy a pénz hamis.

1200 fokos hősiág

A szomszédos teremben óriási ha-
lomban áll a nyersanyag, de itt van-
nak a megkopott, villamos vagy von-
at alatt összelapított, forgalomból
már kivont régi fillérek is. Az össze-

gyűjtött sok-sok fillért, régi kraj-
cárt vagy egyéb pénzdarabokat be-
vizsik az olvasztóhelyiségbe, ahol
óriási grafit edényekben, 1200 fok-
ra hevített hőben megolvastják. Há-
rom-négyórás olvasztás után az
anyag alkalmas öntésre, amikor is
az előre felsorakoztatott formák
nagy sitergással alakítják és hűtik
megfelelő súlyú és vastagságú dara-
bokra. Az így kapott tömör bronz-
rudacsák (most már vasból vannak
a rudak) bekerülnek az első ellenör-
zőbe, ahol tizedgrammnyi pontossá-
ggal megállapítják a kapott súlyt és
kiszámítják, — természetesen az önté-
s következtében elszennvedett súly-
vesztéséig figyelembevételével —
hogy pontosan visszakapták-e a be-
olvasztott anyagot és az így kapott
anyagból hány darab pénz-érem ké-
szülhet.

A kiöntött rézrudakat 48 órai hű-
lés után átviszik a hengerlőműhely-
be. Itt hatalmas súlyú és erősségű
hengerek addig nyújtják ezeket,
amíg megfelelő vékonyságukat nem
érik el. Egy eredetileg 30—40 cm.
hosszúságú rézrúdból több méter
nyújtanak, a pénz fajtájának megfe-
lelően. Az így kinyújtott nyelvek
automatába kerülnek, ahol a gép
egyszerre tíz darab fillérlapocskát
kiprésel és ugyanez a gép már pon-
tosan számolja, hogy hány darabot
készített. Tehát az ellenőrzés itt már
darabszám is megkezdődik. Az auto-
mata alatti ládába lehullott lapoc-
skákat összegyűjtik és átviszik a mér-
legelő helyiségbe. Itt megállapítják
mennyi a kapott pénzlapocskák súlya
és összegeztetik a visszamaradt
nyelv súlyával, amiből kipréselték a
pénzt. Hogy az automata a préselés-
nél nem tévedett-e, azt két munkás-

szony ellenőrzi. Egy-egy hatalmas
számlálóval ellenőrzik oly módon,
hogy a számlálópon 500—800 fillé-
rnek van a helyi kivágva. A fillér-
lapocskákat ráteszik a számlálóla-
pokra és ide-oda mozgatják. Ezzel a
mozgatással a lapocskák belesom-
egy-egy ilyen kivágásba, ha a lap
megtelt: 500 darab van együtt. Mivel
ezt egyszerre ketten csinálják,
az ellenőrzés nagyon gyorsan tör-
ténik.

Fillérek az ístben

A fémpeznek, ahány öntés, annyiféle szűnek. Ezért szükséges, hogy
egyenlő szűneket kapjanak és így ke-
rüljenek majd forgalomba. Tehát a
lapokat átviszik a tisztítóintézetbe,
ott tisztítóstókbe teszik és igen
nagy gyorsasággal forgatják, amik-
or is a centrifugális erő következté-
ben a lapok egymáshoz dörzsölő-
nek. Ez adja meg a fillérek egyöntö-
lően szép színet és fényét.

A megtisztított lapokat most már
tisztá zsákokba számoják és átviz-
sik az utolsó állomásukra, ahol
rányomják az értéket. Ekkor a la-
pocskák neve már: fillér. Ez a terem
már Európa legmodernebb pénz-
nyomógépeivel van felszerelve. A
még mindig csak lapocskákat egy
hosszú csövön beengedik a gépbe,
semmit nem látni, csak az oldalán
hihetetlen gyorsasággal ömlik ki a
teljesen késznyomott fillér; vagy a
gép íti rá a lapocskákra a „lej, vagy
írás” és ez a gép avatja igazán fillé-
rre a fillért.

Az utolsó ellenőrzés után a fillérek
zsákba kerül és a már kész pénz
erős rendőri fedezet mellett szállít-
ják át a Nemzeti Bankba.

Jó szerek molykár ellen

A tapasztalatok szerint a gyapjú-
szöveteket pusztító molyok ellen min-
den más patikai szerel jóban be-
válnak, ha a szerényben, ahol a ruhák
cát őrizük, illatos szappant tartunk.
Különösen a levendula és más szagos
növények válnak be erre a célra. Ez
érdekes tapasztalatot gyakorlatilag is
érdemes kipróbálni, mert célszerűség
mellett jó tulajdonsága, hogy nem ke-
rül külön kiadásba.

Különben a moly ellen a legbizto-
sabb védekező mód, hogy a moly-
rágás ellen megvédendő ruhákat tíz
naponként vagy kéthetenként alaposan
ki kell kefélni és vékony pálcával ki
kell verni. Ez a módszer nagyon jól
beválk még a legkégyesebb ruha-
neműeknél is. A molyok rajzása
augusztusban még tart, sőt ha szeptem-
ber hónap meleg, akkor is okoz-
hatnak kárt!

EMKE POSTA

A háborús eseményeknek Magyarországhoz való közelebb kerülése kétségkívül az Emke-munka végzésében is bizonyos, remélhetően csak átmeneti jellegű nehézségeket támasztott. Az Emke szervezete azonban a fennálló nehézségek ellenére is a lehetőségekhez mérten minél nagyobb ütemben igyekszik folytatni a munkáját, mert bár a közmondás úgy tartja, hogy a fegyvereségés közben hallgatnak a muzsikák, az Emke azt az álláspontot vallja, hogy a magyar közművelődési tevékenységnek, a lehetőségekkel szembe, mindig tovább kell folytatódni.

Az Emke központja, megyei tagozatai és fiókjai tehát ennek az elvnek megfelelően és az adott helyzethez képest végzik a kijelölt munkát.

Újabb könyvjuttatásaink.

Újabban Udvarhely-megyei tagozati elnökségünk javaslata alapján *Vargyas* községbe juttattunk könyvtárt, ahol a könyvtárkezelést *Vadász Erzsébet* volt szives vállalni. Ezenkívül jelentősebb számú füzetet juttattunk *Szilágyiszentkirályi* községbe, valamint *Marosvásárhelyi* és *Maros-Torda-megyei tanügyi elnökségnek*.

Újabb tagjaink.

Gyimesokna községből *Antal Csepely*, községi bíró, 12 új tagot gyűjtött az Emkénknek és pedig *Kovács Gábor*, *Antal András*, *Nagy Imre*, *Sárosi Andor*, *Nagy L. István*, *Ráduy János*, *Antal István*, *Nagy L. István*, *Barabás János*, *Boocser Dénes*, *Nagy Gábor Gy.* és *Rusz Sántha Lajos* személyében. Az új tagok jelentkezésével kapcsolatosan arra kerjük a taggyűjtésre felkért Emke-megbízottakat, vagy szervező munkát végző Emke-tiszteket beállít személyeket, hogy a taggyűjtő munkát a lehetőségekhez mérten folytatni szíveskedjenek. Igen fontos érdek fűződik ahhoz, hogy az Emke munkája és a tagszerzés fontos feladata a háborús nehézségek ellenére se szüneteljen. Ez igen jelentős magyar érdek, hiszen az Emke állat végzett közművelődési munka nemcsak az esetleg katonailag behívott felnőtt férfirtársadalom érdekét és érinti, hanem asszony- és leánytársadalmunkat is, valamint az egész ifjúságot, az iskolás gyermektől a leventéig, továbbá az idősökből és otthonhagyott nemzedékeket is. Az a nagyfokú érdeklődés és szeretet megértés, amely eddig az Emke munkáját az újjaszerzés óta elhitt közel három éve Erdély minden részében kísérte és kíséri, reményt nyújt arra, hogy ha talán ez a tevékenység az

eddig nagy lendülettel nem is folytatható, de azért nagyobb fennakadást nem fog szenvedni és reméljük kell azt is, hogy a helyzet javulával újra a régi erőre fog kapni. Ennek a munkának azonban megállítani semmi körülmények között sem szabad.

Ezért is kérjük mindazokat, akik az Emke tevékenységét, ügyeit és érdekeit szívóknak veselik, a lehetőségekhez mérten megfelelő szeretettel kapcsolják fel az Emke szervezését és minden lehetőségével legyenek segítségünkre abban a tekintetben, hogy a megindult munkának ne szenvedessen semmiféle komolyabb fennakadást.

Kiszállásaink.

Az Emke népművelési szervevénye márc. 29-én *Magyarország* községben végzett kiszállást. Az iskolahelyiségek lefolyt és szép érdeklődés mellett megtartott előadás keretében *Kiss Károly* tanfelügyelő, tanügyi főtanácsos beszélt a magyar helytállás nagy fontosságáról.

Ezután a *Negyediziglen* című kétrészes film került levetítésre, amelyet tárgyi magyarázatokkal *Kovácsy Pál* vm. népművelési tífár kísérte. Az előadás iránti érdeklődés még nagyobb fokú lett volna, ha a rossz időviszonyok miatt a népművelési szervevény nem megkése érkezett volna ki a helyszínre. A rossz útak miatt azonban a gépkocsis kiérkezése jóval az előre bejelentett idő után történhetett csak meg. Az előadás sikere előkészítések érdekében a magyarorszombori tantesület tagjai és az ottani Emke-tagok fáradoztak.

Április 6-án a népművelési szervevény *Kolozszentkirály* községet kereste fel előadás céljából. Előzőleg a szervevény a bánfihunyadi szóróanyag-internatust kereste fel, majd *Kolozszentkirály* községben az állami iskola helyiségében került sor a népművelési előadás megtartására. A Magyar Hírszekegy közös előmondása után a szép érdeklődés mellett lefolyt előadáson *Kiss Károly* tanfelügyelő mondott bevezető beszédet, majd a *Negyediziglen* című film levetítésére került sor. Ezután *Kiss Károly* Magyarország általános helyzetéről adott felvilágosító előadást és nyomatékosan felhívta a hallgatóság figyelmét, hogy a belső front megerősítésén mindenki a lehetőségekhez mérten szívvel-lélekkel fáradozzék és foko-

zott mértékben igyekezzék köteleességét teljesíteni. *Kiss Károly* tanf., ak egyébként az Emke közmegegyeztetésének megbízott ügyvezető elnöke, az Emke és a Vármegyei Iskolánkivüli Népművelés nevében fokozottan kiemelte, hogy a külső hadviselő front mellett az ügyvezető belső frontra a magyarság egyetemességére is igen jelentős feladatok hárulnak. Ezek a feladatok elsősorban is a ránk váró köteleességek pontos és hűségese teljesítésében juthatnak kifejezésre, másfelől e köteleességeknek a megszabott kereteken felüli önkéntes vállalásában is. A belső front az, amely a külső front erejét a maga szilárd elszántságával fokozni és erősíteni tudja. Nemcsak a hadviselő, hanem az ország minden lakója a legkisebbtől a legidősebbig őrlálól katoná a maga helyén, aki puska nélkül, de szintén teljesíti a köteleességét. Himni kell abban, hogy a nemzeti összefogásnak ez az erje keresztülvételénél minden megrögzöttségen és biztosítja számunkra a nyugodtabb és békésebb magyar jövőt.

Az Emke népművelési szervevénye a kolozsvári Közigazgatási Intézet felkérés alapján köztebről többnapos körútra indul Erdélyben, amikor is elsősorban a malária-veszélyre hívja fel a figyelmet megtartandó előadásainal és bemutatandó filmjeivel. Ezeket az előadásokat hivott orvosi szakemberek fogják tartani és ók fogják irányítani az egészségügyi oktató filmek bemutatását is, amelyek hivatalva lesznek arra, hogy magyar népünk, különösen a malária által veszélyeztetett vidékeken, felhívják arra a veszélyre, amely a malária révén fenyegeti őket, de egyben megmutatja nekik a malária elleni védekezés módozatait is.

Az Emke egyébirányú munkásságáról majd legközelebbi cikkünkben számolunk be.

(—4)

A
Magyar Nép-et
 terjeszteni
 magyar kötelesség!

Hogy lehet idegen gyermeket a családba fogadni?

Jobb olvasónk fordult hozzánk az alábbi kérdéssel, hogy miképpen lehet idegen gyermeket, különösképpen a gyermekvédelemben hős halált halt kiskorúakat, fogadni a családba? Mivel ez a kérdés minden esetben és gyermektelen, vagy csak gyermektel meglátott magyar állampolgár érdekel, az alábbiakban kitárgyaljuk az 1914. évi V. törvényekkel, amely a családbafogadástól és a tartásról való gondoskodástól elmozdításáról intézkedik.

Kiskorúak családba fogadása

6. §. Kiskorúak örökbe fogadása nélkül is lehet szerződéssel a családban ingyenes ellátást biztosítani. Az ellátási kötelezettség tekintetében a szerződés irányadó. Erre vonatkozó megállapodás hiányában a befogadó köteles a kiskorút önálló keresőképességének eléréséig a család körében az ellátásban részesíteni, amely a kiskorút szükségleteinek és a befogadó életviszonyainak megfelel; különösen köteles a befogadó a kiskorút táplálással, élelemmel, ruházzal ellátni, neveltetni, taníttatni, ápolásában és gyógyításában gondoskodni és a nevelésének költségét viselni.

A családba befogadott gyermek a befogadó és házastársa iránt tiszteltetlenség és engedelmességgel tartozik a befogadó házában tartják és nevelésük, kötelese érdekében képest a háztartásban és a gazdaságban s a szükséghez képest azon kívül is a családhoz tartozó gyermekként muokat végezni. A szerződő felek megállapodhatnak abban, hogy a kiskorú törvényes képviselőjét a kiskorút családjába befogadó gyakorolja.

A családba befogadó szerződés érvényességéhez a családbafogadóval nyitott házastársnak a hozzájárulása és a gyámhatóságnak jóváhagyása szükséges.

A családba befogadott gyermeket az 1910. évi XXII. tc. 30. és 42. §-ának alkalmazásában a befogadó háztartásához tartozó gyermeknek kell tekinteni mindaddig, amíg a befogadó azevelő a szerződéssel vállalt eltartási kötelezettségének eleget tesz.

A családi név átruházása a házasságon kívül született gyermekre

2. §. A házasságon kívül született gyermek atyjának családi nevét kapja, ha az atya a gyermeket fölé származónak elismerte (1894. XXXIII. tc. 11. §-a) és családi nevét a gyermek és az anya beleegyezésével közokiratba

foglalt nyilatkozattal a gyermeke átruházta. A családi névnek ilyen átruházásához az igazságügyminiszter jóváhagyása szükséges. Ha a gyermek tizenéveskoráig életét még nem töltötte be, a gyermek beleegyezése helyett törvényes képviselőjének beleegyezése, ha pedig a gyermek még nem született meg, a gyámhatóság által kirendelt gondnok beleegyezése szükséges. Az anya beleegyezése nélkül is érvényes a nyilatkozat, ha az anya meghalt, vagy ha az anyát testi vagy elmeheli fogyatkozás vagy távollét a beleegyezés megadásában tartósan gátolja, vagy ha őt a gyámhatóságtól — nem vagyonekezelés okából — megfosztották.

A családi név átruházásának a gyermek születése előtt tett elismerő és átruházó nyilatkozat alapján is helye van, ha az atya a nyilatkozatot a gyermek születését megelőző három hónapnál nem korábban tette; kivétel esetben az igazságügyminiszter három hónapnál korábban tett elismerő nyilatkozat alapján is engedélyt adhat a családi név átruházásához.

Az eltartásra és gondozásra szorulókat fokozott büntetőjogi védelem

6. §. Vétseget követ el és két évi terjedhető fogházas büntetendő, aki

1. családi kapcsolaton vagy családbafogadási jogviszonyon (1. §) alapuló eltartási kötelezettséget nem teljesíti, ha mulasztásával az eltartásra jogosultat súlyos nélkülözésnek teszi ki;

2. az általa teherbejuttatott nőt a terhesség és a szülés idejére az elváhalt vagy bírói határozattal vagy ennek hiányában a jogszabály alapján járó támogatásban nem részesíti, ha mulasztásával a nőt súlyos nélkülözésnek teszi ki, avagy a magzat, illetőleg az újszülött életét vagy egészségét súlyosan veszélyezteti;

3. elmebeteggel, fogyatékos elmebetegséggel, más önmagáról gondoskodni nem tudó személyt vagy tizenéves évesnél nem idősebb kiskorúval szemben fennálló gondviselési kötelezettséget nem teljesíti, ha ezáltal a gondviselésre szoruló életét vagy egészségét súlyosan veszélyezteti;

4. atyai hatalma vagy gyámúsága alatt álló vagy családbafogadási szerződéssel családjába fogadott tizenévesnél nem idősebb kiskorú nevelésére vonatkozó kötelezettséget nem teljesíti, ha ezáltal a nevelésre szoruló erkölcsi züllesnek teszi ki;

feltéve, hogy a kötelezések teljesítésére képes, vagy arra munkakerülő vagy erkölcsileg szempontból kifogásolható más magatartása miatt a hibájából vált képtelené.

A 3. és a 4. pont esetében a mulasztást annak is teherre kell róni, aki a gondviselést vagy a nevelést olyan személyre bízta, akiről tudta, vagy gondolhatta, hogy a rábízott feladat teljesítésére alkalmatlan.

Az 1—4. pontok esetében a mulasztó javára nem lehet figyelembe venni, hogy a veszélyt a hatóság vagy a társadalom segítő tevékenysége elhárította.

Amennyiben a magánjogi tartás köteleesség végé, a büntető bíróság a büntető perren tartásról alkotott 1894. évi XXXIII. tc. 7. §-a értelmében jár el.

7. §. A bíróság a 6. §. alapján indított büntető eljárást, különös méltánylást érdemlő okból legfeljebb hat hónapra felfüggesztheti azvet, hogy a terheltnek alkalmat adjon mulasztása helyrehozására.

A bíróság a büntető eljárást a kitűzött határidő elteltének bevéradás nélkül folytatja, míhelt megállapítja, hogy a terhelt kötelezéseknek továbbra sem tesz eleget. Ebben az esetben a bíróság a terheltet fogházas büntetés kiszabása helyett határozatlan időre (1913. évi XXI. tc. 10. §) dologházba utalja, ha megállapítja róla, hogy mulasztása munkakerülő életmódjának következménye.

Ha a terhelt a felfüggesztés tartama alatt mulasztását helyrehozza, büntetésétöte megsejnik.

A 6. §. alapján történt eltétés esetében a kiszabott büntetés végrehajtásákor is fel lehet függeszteni, ha ez egyébként az 1908. évi XXXVI. tc. 1. vagy 2. §-ának, illetőleg az 1930. évi II. tc. 25. vagy 26. §-ának rendelkezése kizárna.

A végrehajtásra vonatkozó rendelkezés

9. §. A törvény hatálybalépésének napjától az igazságügyminiszter rendelkezéssel állapítja meg; végrehajtásáról az érdekeltektől miniszterekkel egyetértve gondoskodik.

A magyar nép tapja a

MAGYAR NÉP,

a

MAGYAR NÉP

olvasója a magyar népi

Igy fejlődik Kalotaszeg

A megvalósítás állapotába jutott Körösfő, Jegerőse, Kalotánádas és Sárköz városok községek villamosításának ügye. A szükséges munkálatok elvégzését Bánffyhungary megyei város végzi, az anyagi fedezetet pedig, amely 200,00 pengőre tehető, megelégedő 100,000 pengő értékű állami hozzájárulással a helyi miniszter és az ipartügyi miniszter megerősítését biztosította.

Hogy mit jelent a villamosítás Kalotaszeg fejlődéséért, azt az alábbi fejelet felvilágosítja. A korszerű gépek használata a kalotaszegi iparnak olyan nagy előrelépést hoz, hogy a minőségvesztés elkerülése nélkül lehetővé válik a gyönyörű kalotaszegi ipartermékek nagy tömegben való gyártása. Ez annál figyelemreméltóbb, mert a világi piac természete olyan, hogy a legjobb és a legszebb cikkekből is csak azt vezzi fel, amiből nagy tömeg áll rendelkezésre. Csak olyan háziipari cikk tudja tehát a világgiacon biztosítani, amely tömegben is előállítható és forgalombahozható és így nemcsak minőségben, hanem mennyiségben is biztos helyzetet tud megszerezni a piacon biztosítani. A nagy tömegben gyártott szépséges kalotaszegi háziipari cikkek előadásának helyes megszervezése felelősséget jelent a munkások, illetve anyagi hasznát hozó mind Kalotaszeg lakosáinak.

A villamos szivattyúk és fűtőberendezések használata korlátlan lehetőséget nyújt ahhoz, hogy a ma aránylag lassan készülő háziipari felkészültek gyorsabban, egyszerűen és nagy tömegben készüljenek el.

Körösfő idegenforgalma

Felfedezésének nézőpontjából is igen nagy jelentőségű az idegenforgalom szempontjából az is, hogy Körösfő főutóitól a vármegye vezetősége általános burkolattal fogja ellátni. Ez a község lakosságának előrelépésének kívüli az tette lehetővé, hogy a helyi miniszterium Körösfő község főutóinak állandó burkolattal való ellátása céljára 65,000 pengő államsegélyt nyújt. Ennek a munkának elvégzése korszerűen és mégis a helyi viszonyokkal teljesen összhangban álló módon kerül elvégzésre.

Megállapították, hogy Körösfő jellegéhez a nagy, nyers kőlapokkal borított út illik. Minden más megoldásonkéntől az a gyönyörű kő, amelyet Körösfő mint a kalotaszegi falvak mintaköve nyújt az idegenek számára. A szükséges kőanyagot Kolozs vármegye törvényhatóságának marótlaki kőbányája szállítja. A vármegye vezetősége reméli, hogy a nagy nehézségek ellenére is a munkálatokat nyárára befejezi.

Kalotaszeg más vidékén is indul új építési munka. A vármegye vezetősége

elhatározta, hogy több mint félmillió pengő költséggel, amelyben az államsegély és a község, továbbá Bánffyhungary megyei város hozzájárulása is be van számítva, kiépíti a bekötő utat Bánffyhungary-Magyarbikal—Farnas községek között. A jövő évben az ennek az útnak a továbbbővítése Zeobok felé indul meg és így Zeobok is bekapcsolódik az állandó burkolattal ellátott úthálózatba.

Több fontos építkezés kerül ebben az évben Kalotaszeg egyes falvaiban lebonyolításra. Így Keosd községben új körjegyzői iroda és lakás épül. A helyi miniszterium erre a célra 140,000 pengő államsegélyt helyezett kiállításba. Ezzel és a község által vállalt munkával biztosítva van a ketesdi községfalva felépítése. Nagyobb bizottság szállott ki a községbe s azt tette gondos vizsgálat tárgyává, hogy az új községfalva olyan stílusban épüljön meg, amely teljesen hozzillik a ketesdi környezethez. Emellett figyelembe véve a terepviszonyokat is, a bizottság úgy döntött, hogy az új épületek az emeletes kalotaszegi ház típusra tervezetli. Ilyenformán az

irodahelyiség a földszinten, a lakás emeleten lesz.

Dicsőreemléltő törekvés jutott Egres község elhatározásáig folytatni a megvalósítás állapotába. Egres ugyan elhatározta, hogy napközi otthon óvodát és leventeothont épít ott, kivételben, hogy az a legközelebbi igényeket is kielégítse. Az anyagi támogatást a helyi miniszterium 500,000 pengő, a honvédelmi miniszterium pedig 55,000 pengő értékben biztosította.

A nagyobb beruházásokon kívül Magyarbikalap község leventeothont építésének ügye is jelentős lépéseket tett előre a falu fejlődéséért. Erre célra a helyi miniszterium megérte elhatározni a honvédelmi miniszterium magáról elhatározásából 50,000 pengő áll államsegélyt képezni rendelkezésre. Egyelőre nehézségek okoz a megfélelelő telek kiváltása, néhány hét alatt azonban ez a bizonyosra vehető, hogy a nagykapusi leventeothont ebben az évben felépül.

A fentebb előadottak csak azokat a nagyobb beruházásokat foglalják magukban, amelyek a szükségeszerűen követelményeket jelentkeztek. Ezek közül több olyan kisebb és hasznos beruházás fogja Kalotaszeg életét befejezni, amelyeket eddig a nagy falu nélkülözött.

Tájékoztató a nem tényleges katonák külön jelentkezési kötelezettségéről

A honvédelmi miniszter a nem tényleges viszonybeli katonák részére külön jelentkezési kötelezettséget rendelt el. Rendelete szerint a 48 éves és ennél fiatalabb katonaviselték mind, oly lakásváltozatásukat, amely öt napnál előreláthatólag hosszabb ideig tart, katonai állománytűstüknek külön bejelenteni tartoznak. Ezt a külön bejelentést a szokásos rendőri bejelentéstől függetlenül, a bekötőzést követő 24 órán belül kell megtenni. A külön bejelentési kötelezettség mind a városokra, mind a községekre, tehát az ország egész területén bárhol bekövetkező minden lakásváltozásra kiterjed. Az, hogy végleges vagy ideiglenes lakásváltozatásról van-e szó, mellékes. Mindenesetre, amíg az ottartózkodás öt napnál előreláthatólag tovább tart, a külön bejelentést meg kell tenni. A bejelentést levelezőlapon, vagy levelezőlap nagyságú papíron lehet megtenni. Bélyeget ráragasztani nem kell. Az illetékes állománytest címe, ahova a bejelentést postán kell küldeni, az igazolványi lap, vagy igazolványi pót-

lap „állományteste” rovatában pontosan fel van tüntetve. Ezt az állománytestet és annak állomáshelyét kell tehát a címoldala ráírni. Ezenkívül a címoldal bal alsó sarkában a „hivatalszöveg” szavakat is fel kell írni. A jelentés maga az alábbi pontokra terjedjen ki:

1. Név, 2. születési év és szülő anyja leánykori neve, 3. eddigi állandó bejelentett lakása, 4. új lakása (pontos címe), 5. új lakása állandó-e vagy ideiglenes? Ha ideiglenes, előreláthatólag meddig fog ottartózkodni? 6. Kelt és aláírás.

Példa kitöltésre:

1. Nagy János, 2. 1910, Péter Mária,
3. Kunhegyes, Horthy Miklós-út 15.
4. Budapest, Lehel-utca 40., II. 10.
5. ideiglenes. Két hét, 6. Budapest, 1944 április 20. Nagy János.

MAGYARORSZÁG ÉS A NAGYVILÁG

A honvéd vezérkar főnökének jelentése

Az elmúlt héten szombaton adta ki az elmúlt vezérkar főnöke 1. számú jelentését:

Kárpátok átjárói védelmére előtérített egységeink mintegy tizöt óta harcra érzékeltében állnak az ellenséggel. Csapataink gúttükköve német kötelekkel, az ellenség további környerését megelőzték. Fontosabb irányokban mindintott elentámadásaink a szilárdan védekező ellenséget visszavetették és jelentős tereszakasz birtokba vételét eredményezték.

A hadijelentéssel kapcsolatban illekes magyar katonai helyen megemlítjük, hogy az elmúlt hetek hadi-ügyeinélből kétségteleenül kiderül az orosz hadvezetőség ama szándéka, hogy igen nagy erővel támadva, beérszt Románián, másrészt Magyarországon át melőbb a Balkánra vonson. A Tarnopol térségéből meginduló ellenséges támadás már elérte a Kárpátok lábait, de Csernovic környékén a német haderő, ettől északra pedig a Tatár-hágó kijáratánál kézenlélbe helyezett magyar hegyeciszatok, Sztanislaunál pedig az eddig megszálló feladatokat ellátó magyar erők a támadást nemcsak megállították, hanem részben vissza is verték a magyar csapatok ebből a harcából teréves katonai mutjúkhoz melőben vették ki részüket. Hósi magatartásukkal igen komoly, le nem bállyelhető ellenlének bizonyultak, megvédőlv az ellenség elhamarkott győzelmi hazugságait. Így a danislaunál lefolyt harcokban épen az az eddig vasútibiztosító feladatot ellátó és csupán ennek megfelelő felszerelt hadosztály tűntette ki magát, amelyről hetekkel ezelőtől már át állította az orosz jelentés, hogy az teljes egészében elfogták. Büszkével állapíthatjuk meg a lefolyt harcokból, hogy a magyar katona hőlessége, kitartása, ütőképessége tüellen, Ellenfelével szemben a harcrot minden körülmények között felveszi s a támadó orosz páncélosok zömét éldául kézfegyverrel semmisítette meg.

A hősség és az önfeláldozás legnagyobb eseti közé tartozik Lövey János, az egyik utászszázalójunk álomanyába tartozó zászlós magatartása, aki hasonlóan a japán repülőegendás önfeláldozásához, nagymennyiségű robbanóanyaggal együtt rávetette magát egy T. 34. mintájú

orosz páncélosra és miközben azt megsemmisítette, maga is hősi halált halt. Ilyen példák után bizonytalanul nézelünk a jövőbe: a Kárpátokat a magyar katona acélos karja védi.

Légítámadások Budapest és az ország más területei ellen

Az elmúlt héten 24 óra leforgása alatt négy ízben szólt meg a légi-vezetély jelző szíréna vészhangja Budapestest és környékén. Ellenséges repülőgépek első ízben szerdán a dél-eltől és déli órákban jártak az ország légiterében. Ez a riasztás nem volt hosszú ideig tartó és sem a fővárosban, sem a környéken nem jelentettek kárt emberlétben, vagy anyagi tekintetben.

Szerdán este azután újra berepültek az ellenséges bombázó repülőgépek Magyarország és a főváros légiterébe. Ezeknek a gépeknek a látogatása azonban csak zavaró jellegű volt. A estőtörtökre forduló éjszaka azonban több hullámban újabb ellenséges repülőgépek érkeztek a főváros fölé és az éjszaka folyamán két ízben is megszólaltak a légvédelmi szirénák. Az éjszakai légítámadások lakóházakban és munkás lakótelepeken okoztak károkat és a támadásoknak halálos áldozatai vannak. A főváros közönsége a két éjszakai légítámadás alkalmával is fegyelmelzelen, ántudatosan viselkedett, s ennek köszönhető, hogy a halálesetek és sebesültek száma meg sem közelítette a korábban végrehajtott bombátámadás következményeit.

Az ellenséges bombázókötteleket magyar és német vadászrepülőek több helyen megfámadták, szétszórták és visszaterésre kényszerítették. A légvédelmi tűzértség hatásos elhárító tűze megbontotta az ellenséges köte-

lőkeket és súlyos károkat okoztak bennük. A beérkezett jelentések szerint ezekben a légiharcokban 31 ellenséges repülőgépet pusztult el.

Szombaton ellenséges repülőgépek az esti órákban széles kiterjedésben több útvonalon déli irányból újból átrepültek az ország légiterét. Az ellenséges gépek a Duna mentén, másrészt a Dunántúlon északkélet felő haladva, Budapesttől nyugatra egyestültek. Onnan vadászgépek légihare után visszavonulásra kényszerítették őket dél felé. Ez a berepülés zavaró jellegű volt.

A Magyar Folyam és Tengerhajózási Részvénytársaság „Erzsébet királyné” nevű személyszállító termes gőzös szombaton délután a Dunán Kispostag község közelében az ellenséges repülőek által ledobott víziaknára futott. A gőzös fara a robbanás következtében leszakadt, de a hajó kapitánya még ki tudta kormányozni a gőzöst a part közelébe, ahol azután elsüllyedt. Haláreset nem történt, csupán 30 könnyebb sebesült. A hajó 840 utasát a baltor szemlélte és a robbanás zajára odasereglett lakosság mentette partra.

Pénteken Dunaszekes község közelében a „Túrú Szepárny” nevű vontatógőzös futott aknára. A hajó elsüllyedt. A hajó személyzetéből tízen a vízbe veszttek, egy súlyosan sérült hajós pedig a bajai kórházban halt meg.

Felhívás a lakossághoz

Az országos légóltalmi parancsnok felhívja az ország lakosságának figyelmét arra, hogy az angolász repülőek robbanó szerkezettel ellátott rongybabákat dobhat le az ország területére. A rongybabákban kívül valószínűleg egyéb robbanó szerkezettel, ellátott tárgyak, játékszerek, töltőtöl-

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapítva: 1899.

Magyarország egyedüli állami érdekeltsgű, szinmagyar biztosító szövetkezete.

Kartelen kívül!

A biztosítás minden ágval foglalkozik igen előnyös díj- és feltételek mellett. Vezér, fő- és helyképviseletek minden városban és községben.

Vezérképviseletsgűk Erdély területén:
Kolozsvár, Horthy-út 6,
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 28 sz.

lak, használati eszközök ledobására is sor kerülött. A zsidók tehát szigorúan figyelmeztették gyermekeiket, hogyha, akár ilyen rongybabákat, akár egyéb játékszereket találnának, azokhoz hozzányúlni ne merjenek. Aki ilyen játékszert vagy egyéb tárgyat talál, anélkül, hogy ahhoz hozzányúlna, azonnal jelentse a legközelebbi csendőrnök, vagy hatóság legelőkeljének.

Intő példa a lakosság számára a szerencsétlenség, amely Hajmás szomszágmezei községben történt. Magyar Bózsika 12 éves kislány a mezőn gyermekesőrgőt talált. Játsszandóknak kezdett vele, közben a csörgő felrobbant. A kislány jobbkezét elvesztette, újját a robbanás letépte és mindkét lábán súlyos sebek vannak.

Rendelet a zsidók vagyonának zár alá vételéről

A Koronay április 16-án rendeletet adott ki a zsidók vagyonának bejelentése és zár alá vétele tárgyában. A rendelet értelmében a zsidó egész vagyontól az illetékes pénzügyigazgatóságnál vagy más nyomtatványon bejelenteni kötelesek, kivéve a személyes használatra szolgáló lakberendezést, ruházati, háztartási tárgyakat, ha ezek együttes összege a 10.000 pengőt meg nem haladja. A bejelentés kötelesség minden esetben kiterjed műtárgyakra, ezüstneműekre és más fémgézési tárgyra. Zsidó nem tarthat birtokában értékpapírt, részvényt. Be kell jelentenie a tulajdonában levő platina és arany, platínából, aranyból, aránytűzőből készült értéktárgyakat, érméket, ékszereket, drágaköveket, igazgyöngyöket, stb. Külön szabályozza a rendelet a zsidó kereskedelmi vagy ipari vállalatokra vonatkozó bejelentési kötelességet is és részletesen szabályozza, hogy a rendelet alkalmazása szempontjából ki kell zsidónak tekinteni.

A nagyvilág

A keleti harctér

A Krim-félszigeten német és román csapatok a zsidó déli részében kemény harcokban megállították a bolsevistákat, akik ismételt támadásaikkal sem hittek megakadályozni, hogy a német kötelékek Szevasztopol térségében elfoglalják előkészített állásaikat. A német kötelékek keletől és északról Szevasztopol környékére vonultak vissza, miután fedező csapatok a Szimfero-

pol-Szevasztopol közti úton feltartóztatták a zsidó csapatok nyomását és áttörési kísérleteiket rendkívül elkeseredett harcok után szétverték. A Dnyeszter alsó folyásának területén az áradások következtében a német csapatok a Szovjet áttörési kísérleteit könnyen elhárították. Az árterületen visszamaradt bolsevista egységek megsemmisítése tovább tart. A Dnyeszter és a Pruth közötti a bolsevisták áttörési kísérleteik megállítására után most már nem bocsátkoznak újabb vállalkozásokba, hanem erredék kiegészítésével és átcsoportosításával vannak elfoglalva. A Dnyeszter felső folyásától északra a német kötelékek vonalaikat Tarnopoltól dényugatra előretolták, Tarnopoltól nyugatra pedig a német kötelékek további teret nyertek. Tarnopol védői a város szétlőtt és leégett nyugati részében példátlan szívóssággal visszaverték a bolsevisták összpontosított támadásait. A Brody és Kovel közti térségben a hét folyamán elért tényerességet a német csapatok eredményes ellentámadásokkal biztosították. Az északi szakaszon a narvai arcvonal ellen végrehajtott szovjet támadások sorra mérőrték.

Német katonai körök szerint a német ellenintézkedések már érezhetővé váltak a Szovjet bukovinai előtérrel szemben. A Kárpátok előterében, amely a szovjet roham célja volt, a német és szövetséges csapatok birtokukba vették a magaslatokat és ezzel keresztülhúzták az ellenség számításait. Általában megállapítható, hogy az orosz arcvonalon a Pekete-tenger-től egészen Kovelig, mindinkább a tengelyesapatok javára alakul a helyzet, és a szovjetnek minden talpalatnyi földet áriási veszteségekkel kell megszereznie.

Olaszországi harctér

Az olasz arcvonalon a harci tevékenység sem a nettunói hídfőnél, sem a cassinói térségben nem erősödött. Áprilától délkeletre néhány angol-amerikai rohamesport előretört, de a német fegyverek tűzvonalában kénytelenek voltak vállalkozásaikat abbahagyni. A német létegek Anzio és Nettuno partraszállási helyeit ismét hatatosan lötétek. Az adriai partmentől harci sávbán a harciselekmények csak kölcsönös felderítő és rohamcsapatvállalkozásokra szorítkoztak.

Távolkeleti har

Az indiai japán csapatok Kobijé téz kilométernyire elfoglaltak egy fontos ellenséges támaszpontot, s ezzel vágták az ellenség visszavonulási útját. A japán csapatok színét nélkülöző maddásai következtében az ellenség lenállási ereje fokozatosan csökken.

Az egyik spanyol lap jelentése szerint a japánoknak az indiai határhoz való előrevonulása erősen nyugtalanítja az angol közvéleményt. Párizsban az ausztráliai hadügyminiszter kijelentése szerint a japán csapatoknak még csak 5%-át vették igénybe az angol, ausztráliai és amerikai csapatokkal szemben folyó harcokban, viszont az angolszász szövetségesek nem rendelkeznek semmiféle felesleges erővel.

Légiháború

Az angolszász hatalmak légi ereje az elmúlt héten éjjeli és napközti támadásokat intézett Közép- és Kelet-Németország ellen. Megtámadták Berlin és Aachen, valamint Hannover városokat. A kifejlődött légiharcokból németek 151 angol-amerikai repülőgépet lőtek le. Heves légiharcokra került sor az Alpelek és a Fertő-tó között is, amelyek során több, mint száz ellenséges gép veszett el. Súlyos légtámadás érte a szerbiai Nis városát. Vasárnap délen amerikai bombázók Belgrád, majd pedig Brassó ellen léteztek nagyszámú légitámadások. A párizsi lakosságnak vesztésegei voltak mindkét város lakóit részében sült kár keletkezett.

A német légiere hatatosan támadta az angliai hadászati célpontokat London területét. Német harci- és pedóvető repülőgépek a Földközi-tengeren Algír előtt egy hajókaraván 42.000 tonna ürtartalmu hajótöltésűsüllyesztettek el.

Viktor Emánuel lemond

Nápolyból érkezett jelentés szerint III. Viktor Emanuel olasz király időbészében közölte azt az elhatározását, hogy visszavonul a közigyekek és flót, Umberto trónörökös az olasz királyság főhelytartójává nevezi Viktor Emánuel bejelentete mielőtt akkor lép hatályba, amikor a szövetséges csapatok bevonulnak Rómába.

MAGYAR NÉP HIRADÓJA

AZDAK MOST GONDOSKODJÁNA A JÖVŐ EVI KENDERVETŐ-MAG MEGTERMELESERŐL

Földművelésügyi miniszter a közhíttal a Hunga- és a Futuramányosok által hazaiipari kendervetőmag-akciót indított meg. Az önköltséggel gazdák messze túllégnél az azt a kendervetőmagkészletet, mely a földművelésügyi miniszter rendelkezésére áll és amely kiosztásra kerülhet. Ezért a Hunga Szövetkezeti és a Futurabizományosok földművelésügyi miniszter utasítására eszükkel mennyiségben fogják a kendermagot kiszolgáltatni az önköltségre. A eszközök többségében a kender magokra fog vonatkozni, akik 20 kg-nál nagyobb mennyiségű kendermagot igényelnek. Azok igényét, akik 20 kg-nál nem több kendermagot igényelnek, lehetőség szerint teljeseni, vagy kisebb eszükkel fogják a kendermagot kifizetni.

A földművelésügyi miniszter ezúton felhívja a kendertermelő gazdák figyelmét, hogy ideiglenes kendertermelés során feltétlenül gondoskodjanak a jövő évi vetőmagszükségletük megteremtéséről. Nem lehet ugyanis biztosítani azt, hogy a jövő évben a földművelésügyi miniszter fog vetőmagot kendertermelők rendelkezésére bocsátani.

GYŰJTŚUK A FÁHAMUT!

A földművelésügyi minisztérium erdélyi kirendeltségének dr. Soltz Ernő miniszteri osztálytanácsos szerkesztésével indított népszerű kiadványszorozatában most jelent meg Mayerffy Tibor, a Gyümölcstermelők Országos egyesülete erdélyi kirendeltség vezetőjének tollából a legújabb 19-es számú füzet „Gyűjtűk a fáhamut” címmel.

Mayerffy Tibor az ötlet rajzokkal illusztrált füzet szövegrészében a gazdaközönség figyelmébe ajánlja, hogy ma, amikor az afrikai gyarmatokról származó szuperfoszfát nyersanyagokat, valamint káliót beszerezni csaknem lehetetlenség, kintőn műtrágyaként gyűjtűse és használja a fáhamut. A füzet szerzője ismerteti a fáhamut gyűjtűsének módját a szakszerű felvilágosítást nyújtó a gazdákak arról, hogy milyen eredményeket érhetnek el a fáhamut használatával a kapásnövények és a gyümölcsfák ernésének emelésénél.

A földművelésügyi minisztérium erdélyi kirendeltsége ezt a legújabb kiadványt az érdeklődőknek díjtalanul bocsátja rendelkezésére.

MAGYAR TALÁLMAŶY: SELYEMSZÁL EPERFÁBOL

Selyemszálakat lehet előállítani az eperfa kéregéből. Császár Istvánnak, a budapesti Felső Ispáriskola titkárnak találmánya szerint, amelyet már szabadalmat is kapott, a külföldi szakkörök is nagyjelentőségűnek találják a felfedezést. A karlsruhei egyetem textilszakértője így ír róla: „A selyemszálanyag, amelyet Császár eperfahéscséből állít elő, kiválóan érdekes; lágyság, rugalmasság és szakítási szilárdság szempontjából esodálatosan jó. A gazdasági és technikai lehetőségeknek egész sorára nyújt kilátást. Ez azt jelenti, hogy nemcsak a háborúban, hanem a békeben is exportanyag lesz, amely mindig versenyképes marad a külföldi piacokon”. Az eperfahéscs összegyűjtése könnyű munka, gyermekek is végezhetik, s nem árt a fának. Géppel is történhetik, amely nem kerül sokba. Egy métermáza eperfahéscséből 10 kilogramm selyemfonál kapható, s ehőtt 114 méter hosszú s 70 cm szélességű selyemszövetet lehet készíteni. Ez az új selyemanyag légvédelmi ruhák és lűzött egyenruhák számára is kintő, mert lűzálló. Mivel a vízben nem lűzül meg, jobb horgászszinőrt lehet belőle készíteni, mint az Angliából isportált nyersanyagból. A belőle font cérnavastagságú fonál 10 kilogramm megerhelés alatt sem szakad el.

ÖRÖKÖLHETŐ-E A RAK?

A rak egyike a legfélelmetesebb betegségeknek. Káros daganat, amely előbb-utóbb elpusztítja a szervezetet. Gyógyítással térő az orvosludomány csak tapogatózik. Ha a testből a rákos részt műtét után el is távolítják, a betegség tünetei hosszabb-rövidebb idő után újból fellépnek.

Nagy kérdés az, vajon örökölhető-e a rák? Ez a kérdés nemcsak a közönséget foglalkoztatja, hanem az orvosokat is. Örökölhető-e a rák, vagy csak a rákbetegségre való hajlam? Milyen szerep jut a tényezőknek a halálözög tekintetében veszedelmes betegség előidézésében? Statisztikai adatok erre a kérdésre megközelítőleg adnak feleletet.

1938-ban 11.854 és 1939-ben 6062 rákbetegről készítették részletes adatfelvételt. Az örökölékenység szerepe 1938-ban a rákbetegék 15,1 százalékánál, 1939-ben a rákbetegségek 10,4 százalékánál.

Örökös által az érteud, hogy a rákbeteg felmenő vérokonai között

legnagyobb egy rákbeteg, illetve rákbetegségben elhalt rokon mutatható ki. Ez az eredmény megegyezik egy híres szűrésorvos megállapításával, amely szerint a rákbetegségek 14 százalékáról mutatható ki családi átörökítés. A vizsgálatok azt mutatják, hogy az átörökítés szerepe jelentősebben érvényesül a nőknél, mint a férfiak rákos megbetegedésénél. 1938-ban a rákbeteg férfiaknál 13,8, a rákbeteg nőknél 15,6 százalék, 1939-ben a férfiaknál 7,9 és a nőknél 11,9 százalékban szerepelt az átörökítés.

Az egyes szervek rákos betegségeinél az átörökítés szerepe meglehetősen eltérő formában jelentkezik. Az első helyen a nőknél a hasbűrtümirigyek mutathatók, 100 ilyen beteg közül 33,3-nál több kimutatható az átörökítés. Utána következnek a nők légzőszerveinek — 27,9 százalék — a rákja, a nők emlőrákja — 24,3 százalék — és a nők hasbűrtümirigyek — 23,8 százalék. A férfiaknál az örökítés szerepe legmagasabb a máj- és epeutak 2,06 százalék — valamint a nyelészög — 20,7 százalék — rákjaival.

SZATÓCSŰH ÉS PÉKRŰH

Ismeretes, hogy az ételkamrában tartott élelmiszereket kellő tisztántartás és gondozás híján bizonyos atkáfajták lépik el. Ha aránylag még csak kevés van belőlük, jelentőségüket az élelmiszereken összegyűjtött felhűzésű gyanus por, az úgynevezett atkapor árulja el. Az atkapor az atkák ledvetelt bőrőből és ürülékéből származik. Ha pedig már tömegősan elszaporodnak — bár többnyire csak nagyitólal látható lények — nyüzsgősek miatt is szembeötlőnek a háziasszony nem kis rémületére és bosszúságára.

Ezek az atkák alkalomadtán az emberre is rámeccnek. Különösen atkák élelmiszerekkől foglalkozó egyének: szatócscsű, malommalakos, gabonaszakolók, pékek kaphatnak tőlük bűrgyűlladást és viszketéssel járó bőrkíttűst, amelyet szatócscsűh, vagy pékrűh néven ismernek. Erzekény egyének az atkáknak a lakásban való pusztja jelenlététől is bűrgyűllalal éreznek, mások pedig a levegőbe jutott atkapor által asztmaszerű fulladás köhögési ingeret kapnak.

Élelmiszereinket leggyakrabban a lisztatka — tudományos neve Tyroglyphus farinae, — a tejtatka — Caroplyphus lactis, — a sajítatka — Troglyphus casei, — valamint a különféle gyümölcsatkákat és cukoratkákat — Glycophagus — szokták ellepni.

„Magyar Nép”-et terjesztőni magyar kötelesség

4. BÖLTEPÉNI KÖNYVTÁR
KÖZÖSSÉGI
KÖZPONTI NYOMDA

Téli gazdasági iskolák záróvizsgál Erdélyben

A román megszállás alatt Erdélyben az alsófokú mezőgazdasági szakoktatói intézmények csaknem kivétel nélkül műnkementek és a régi földműves iskoláknak csak a falai maradtak meg. Az állami gazdasági iskolák helyébe az egyes faluközségek állították fel gazdasági iskolákat, mert megértették azt, hogy Erdély magyar kisgazda-társadalmá csak akkor tudja versenyképességét megtartani, ha a gazdasági korszerű mezőgazdasági ismeretekhez jut-hatnak.

A földművelésügyi-kormány Erdély északi részének felszabadulása után Bánffyújváradon, Gyergyószentmiklóson, Szászrégenben, Székén és Szilágy-somlyón m. kir. téli gazdasági iskolákat állított fel. A téli gazdasági iskola nem más, mint az alsófokú gazdasági szakoktatásnak a változott viszonyokhoz alkalmazott új típusa. A téli gazdasági iskolákban csak télen folyik rendszeres elméleti tanítás, hogy a kisgazdatiszok tavasztól késő őzig a gyakorlatban és dolgozhasanak szüleik gazdaságában.

Ezek a téli gazdasági iskolák a napokban tartották meg záróvizsgálataikat és a földművelésügyi minisztérium or-dályi kirendeltségéhez beérkezett vizsgajelentések együttesen azt bizonyítják, hogy az iskolákban rendkívül eredményes, gondos, nemzetnevelő munka folyt. Az iskolák szakoktatói nemcsak arra törekedtek, hogy korszerűben képzett gazdákat neveljenek, hanem arra is, hogy a magyar gazdasági életben, hazafias érzeléssel el-nyúllyt és minden állózatra kész pol-gárral legyenek hazánknak. Az a ka-tonás, mintaszerű fegyelmellettesség, amely valamennyi téli gazdasági is-

kola tanulóifjúságát jellemezte, bizto-sítók arra, hogy a téli gazdasági isko-lát végzett hallgatók, az avatásra ke-rülő aranykalászos gazdlak nemcsak szüleik gazdaságában fognak hasznos munkát végezni, hanem munkájukkal példát adnak odahaza, hogyan kell a magyar föld kincsét hozzáférni, avat-toit kézzel ügy feltárni, hogy azok ne csak egysekknek, hanem az egész magyar közönségnek is megőrzendőt-séget és jóléteket biztosítsanak.

FIGYELMEZTETS!

Kérjük olvasóinkat, hogy minden-nemű előfizetés ügyben a „Magyar Nép” kiadóhivatalához, Kolozsvár, Brassai-utca 7. forduljanak. Kérjük felhív azokat az olvasókat is, akik az Emke felhívásai alapján kapcsolódtak be előfizetők táborába, előfizetésük-kei szintén közvetlenül kiadóhiva-talukhoz forduljanak.

IRO-SOKSZOROSÍTÓ- ÉS SZAMOLOGÉPE

szakszerű javítást, újra építést több óvi jótállással a mielőlti vállalom. Összes rendszerű gépekhez kettőnek.

Körmenty Mihály

műszerész mester
KOLOSZVÁR, DEÁK FERENC-UTCA 24
Telefon: 25-83.

A kiadóhivatal tized

Az előfizetőknek köszönhetően a bejelentett új előfizetők listája G. M. Monortáira, M. O. M. Röv., Nándi, K. P. Izló, K. R. Polibáthidra ELOFIZETŐINKHEZ! Azon hátró- adóknak, akikhez a postai hivatal- nemi felosztás levelezőlistát is küldtük, azonban a hivatalok még nem küldték tudomásukra hoztuk, hogy még csak lapizsmot küldhetünk számukra. Ha fel- tennek lassúknak ardeyesobb eszközök- biztosított költségeinket. Ez pedig ha- költséget jelent a hátraleköcsöknek. méltjuk, hogy erre sor nem kerül z ar- dekeltek még ebben a hónapban belet- tartozásunkat.

Azon előfizetőknek, akikhez csak po- stalóvizsot küldtünk, kérjük, hogy az új- ványon feltüntetett összeget küldjék. Az összeg a f. évi december 31-ig ter- zőre szóló előfizetési díjat foglalja- gában, amelyet az utólagosra nem- hatjuk rá. A jelenlegi nehéz időben nagy szükségünk van minden pénzre- előfizetők bizonyára belátják, hogy től- nyújtani nem lehet. A felszólított- megyek abc. sorrendjében folyókatuk háromasé megye után Kolozs, Mar- Torda stb. megyék következnek.

A következő bejövő pénzeket nyit- tázzuk: P. F. Monó 8.20, K. M. Bálvány- váralja 16, F. A. Atyia 10, N. D. Csé- falva 8.20, M. J. Kisköde 8.20, G. Magyarandfalva 3.20, G. A. Hadikfal- 10, F. M. Kálka 8.20, Ifj. Cs. J. Cséhté- 10, Z. I. Bórvály 8.20, Ifj. F. S. Genes 8. B. I. Géza 20, M. I. Nagybánya 10, L. A. Mezőtelki 14, B. J. Símeszó 20, C. B. Kisboba 8.20, P. D. Atyia 12, E. Firtosmartonos 8.20, S. M. F. Kinsolyos 8.20, T. M. Székelyszentmiklós 8.20, V. Firtosmartonos 8.20, T. M. Felsővá 10, 6. bzw. K. D.-né Firtosmartonos 10, D. 2. Cséhtéfalva 8.20, Ifj. K. F. Bögös 8.20, Sz. F. Patakrfalva 8.20, P. I. Szaniszló 8.20, Özv. V. S.-né Zsibó 10.14, E. O. Szilágy- pér 10, B. A. Bósháza 8.20, K. I. Kraszt- 10, P. J. Galgó 10, Sz. J. Sepsiszentgyörgy 5, Özv. V. J.-né Kézdimártosfalva 5, J. 2. Rava 10. Nyagyalombajárdó: K. Gy. 8.20, Sz. D. 8.20 és Sz. D. 8.20. Ifj. G. L. Paraj- 8.20, B. D. Felsőboldogfalva 8.20, J. J. B. gőz 8.20, Id. A. K. Parajd 8.70, F. G. M. Alsócsfalva 8.20, Ifj. T. F. B. Buz 10, D. D. Felsőszopor 10, Sz. L. Zilink 14.2, Id. K. J. Székes 8.20, Sz. D. Mezőtelek 10, M. S. Mezőbergenye 10.20, J. G. Nyulto 10 pengő.

A szerkesztést feli: DAVID IVÁN
Felelős kiadó: TÓTH KÁLMÁN.